DESIGNER WANTED

संख्या : १ जना

तलब : आपसी समझदारीमा

PAL CREATION 023-590580 9852671580

राष्ट्रिय दैनिक

प्रतिदिन

PRATIDIN NATIONAL DAILY

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

मेरो गणना-मेरो सहभागिता

- जनगणनामा तथ्यांक संकलन गर्दा घरधनीको मात्र होइन, घरभाडामा बस्ने व्यक्तिहरुले हाल बसोबास गरेकै ठाउँबाट विवरण दिनु पर्दछ।
- आफ्नो सत्य तथ्य विवरण ढुक्क भई दिऔं ।
- तथ्याङ्क ऐन, २०१५ ले कसैको पनि व्यक्तिगत विवरण देखिने गरी सार्वजनिक गर्न बन्देज गरेकोले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले सबै विवरण गोप्य राख्नेछ।

गणना गर्ने अवधिः कात्तिक २५ गतेदेखि मंसिर ९ गतेसम्म

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

वर्ष-१३ ।। अङ्क : २३७ ॥ २०७८ कार्तिक २४ गते बुधबार (10th Nov 2021 Wednesday) **Pratidin** National Daily dNo-?÷%÷-

नमूना इटाभट्टा वैधानिक

झापा (प्रस) । स्थानीयले कानुनी बैधतामाथि प्रश्न उठाइरहेका बेला नमूना इटा उद्योगका संचालकहरुले भरपर्दो ठोस प्रमाण पेश गर्दै गोलधापमा अनाधिकृत रुपमा भट्टा नखोलेको स्पष्ट पारेका छन् । प्रक्रिया नपुर्याइ भट्टा संचालन गर्न लागेको भन्दै केही स्थानीयले अवरोध गर्न खोजेपछि संचालकहरुले उद्योगको आधिकारिक कागजात पेश गरेका हुन् । उनीहरुले विभिन्न संचारमाध्यममा आएको समाचारप्रति आफूहरुको ध्यानाकर्षण भएको समेत जनाएका छन् ।

स्थानीयको अवरोधसँगै हल्दिवारी गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले उद्योगको कागजात नपुगेको भन्दै भट्टा संचालन नगर्न दिएको निर्देशनप्रति आपत्ति जनाउँदै यसअघि नै वडा कार्यालय र न्यायिक समितिमा उद्योगको कागजात पेश गरिसकेको र अन्य कागजात समेत पेश गर्न आफूहरु तयार रहेको भट्टाका संचालक दिनेश चापागाईले बताए । 'नमूना इटा उद्योग अवैधानिक छँदैछैन , सबै कागजात अपडेट छ 'उनले भने ,' हामीले डकुमेन्ट दिइसकेका छौं यदि कुनै बाँकी छ भने दिन तयार छौं ।' सो भट्टा करिव १२ वर्षअघि नै स्थापना भइ संचालन भएको थियो । संचालक र कर्मचारीबीच विवाद भएपछि केही वर्ष बन्द रहेको भट्टालाई पुनः संचालन गर्न खोज्दा स्थानीयले विरोध जनाएका हुन् । आफूहरुले राज्यको नीति नियममा रहेर व्यवसाय गर्न खाजेको भन्दै संचालक चापागाईले उद्योग व्यवसाय संचालन गर्ने वातावरण निर्माण गरिदिन सबै पक्षसँग आग्रह गरेका छन् ।

नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज नै नमूना इटा उद्योग

विरोधमा उत्रिएका स्थानीयले नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज र नमूना इटा उद्योग फरक फरक भएको दावी गरिरहँदा संचालकहरुले दुवै उद्योग एउटै भएको प्रमाण पेश गरेका छन् । नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज नै नमूना इटा उद्योग भएको उनीहरुले बताएका छन् । शुरुमा संचालक जगन्नाथ खनाललगायतले घरेलु तथा साना उद्योगको कार्यालय भद्रपुरमा प्राइभेट फर्मको रुपमा नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज दर्ता गराएका थिए । सोही फर्मले साविक गोलधाप हालको हल्दिवारी १ मा इटाभट्टा संचालन गर्नका लागि आई ई ई (प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षा) गराएको थियो । पछि कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता गर्न जाँदा नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज यसअघि नै दर्ता भइसकेकाले त्यसलाई नमूना इटा उद्योगको रुपमा परिणत गर्नुपरेको संचालक चापागाईले बताए । नमूना इटा उद्योगको प्रबन्ध पत्रमा सो कुरा स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ । प्रबन्ध पत्रमा लेखिएको छ- घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय भद्रपुरमा मिति २०६४-११-१९ गते प्राइभेट फर्म नं २३०-३६-६९३५-०६४-६५ मा दर्ता रहेको नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज नामक प्राइभेट फर्मको सम्पूर्ण ऋण , धन तथा दायित्व यसै कम्पनीले सकार्ने, व्यहोर्ने गरी यो प्राइभेट लिमिटेड कम्पनी परिणत गरिएको छ ।' नमूना इटा उद्योग दर्ता गरिसकेपछि कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयले दिएको प्रमाण पत्रमा पनि सो कुरा उल्लेख छ । नमूना इटा उद्योगले पाएको दर्ता नम्बर ५२५५२-०६४-०६५ हो । नेशनल बृक इन्डस्ट्रिजलाई कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयमा दर्ता गर्न जाँदा नाम जुधेकाले नमूना इटा उद्योग राख्नु परेको वरिष्ठ अधिवक्ता अशोक पोखरेलले बताए । उनले नमूना इटा उद्योग कानुनी प्रक्रिया पुऱ्याएरै खोलिएको स्पष्ट पारे ।' नेशनल बृक इन्डस्ट्रिज नै नमूना इटा उद्योग हो ' उनले भने , 'एउटै कम्पनीको ७ ठाउँमा ७ वटा उद्योग हुन सक्छन् ।' त्यसकारण उनले साविक चारपाने ३ मा दर्ता भएको उद्योगले गोलधापमा भट्टा खोल्नु अस्वाभाविक नभएको प्रतिक्रिया दिए । स्थानीयले चारपाने ३ मा दर्ता लिएको उद्योगले गोलधापमा भट्टा खोल्न नपाउने जिकिर गर्दै आएका छन् ।

प्रक्रिया पुऱ्याएरै उद्योग स्थापना

त्यसैगरी नमूना इटा उद्योगका संस्थापक अध्यक्ष युवराज दाहालले आफूहरुले २०६४-१०-२१ गते सर्जमिन मुचुल्कालगायतका सबै प्रक्रिया पूरा गरी सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिएरै गोलधापमा इटाभट्टा संचालन गरेको बताएका छन् । ' छेउको मन्दिरमा सार्वजनिक सुनुवाइका लागि स्थानीयको आम भेला बोलाएका थियौं ' स्मरण गर्दै उनले भने,'सबैको स्वीकृतिमा सर्जमिन गराएर भट्टा संचालन गराएका हौं ।' अहिले विरोध गर्नेहरुले नै त्यतिबेला सर्जमिन मुचुल्कामा हस्ताक्षर गरेका थिए । त्यति बेला संचालकहरुले २०६४ माघ २० गते नेपाल समाचारपत्र राष्ट्रिय दैनिकमा १५ दिने सार्वजनिक सूचना पनि जारी गरेका थिए । जारी गरिएको सूचना यस्तो थियो-उपरोक्त सम्बन्धमा झापा जिल्ला

❖ बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

एमाले कनकाईको अध्यक्षमा प्रसाई

झापा (प्रस) । नेकपा एमाले कनकाई नगर कमिटीको अध्यक्षमा खड्गप्रसाद प्रसाई सर्वसम्मत चयन भएका छन् ।

अध्यक्षमा ६ जनासहित अन्य पदमा गरी जम्मा १६ जनाले उम्मेद्वारी दिएपछि सर्वसम्मतको प्रयास लम्बिएको थियो । अध्यक्ष पदका लागि प्रसाईसहित गोविन्द पौडेल, तुलाराम बस्नेत, ओम पाठक, गोकर्ण ओझा र कृष्णकुमार खतिवडाले उम्मेद्वारी दिएका थिए । पार्टीका अग्रज नेताहरुबाट भएको लामो प्रयासका कारण अरु दावेदार हरुले आफ्नो नाम फिर्ता लिएपछि सर्वसम्मतको वातावरण बनेको हो । पार्टीको महाधिवेशनकै तयारीका लागि केन्द्रको सर्कुलर अनुसार कात्तिक ६ गते नगरका ९ वटै वडामा सर्वसम्मत नेतृत्व चयन भइसकेको छ ।

जबर्जस्ती करणीका फरार प्रतिवादी पक्राउ

झापा (प्रस) । जबर्जस्ती करणीका एक फरार अभियुक्त पक्राउ परेका छन् । पक्राउ पर्नेमा दमक ५ का ४२ वर्षिय कुमार माझी भन्ने लालबहादुर माझी रहेका छन् । उनलाई झापा जिल्ला अदालतले २०७२ जेठ २७ गते जबरजस्ती करणी उद्योग मुद्धामा ४ वर्ष कैदको सजाय सुनाएको थियो । सजाय ठहरिएर हालसम्म फरार रहेका उनलाई ईलाका प्रहरी कार्यालय दमकबाट खटिएको प्रहरी टोलीले पक्राउ गरी मंगलवार फैसला कार्यान्वयनको लागि झापा जिल्ला अदालत उपस्थित गराएको थियो । उनलाई कैद भुक्तानको लागि कारागार चन्द्रगढी पठाइने जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

विश्वासको मतपछि मात्र मन्त्रिपरिषद विस्तार

विराटनगर (प्रस) । प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री राजेन्द्र राईले विश्वासको मत लिएपछि मात्र मन्त्रिपरिषद विस्तार गर्ने भएका छन् । चार मन्त्री र एक राज्यमन्त्री नियुक्त गरि त्यसैदिन सपथ लिएका मुख्यमन्त्री राईलाई गठबन्धन दलहरुबीच सत्ता भागबण्डा गरी छिटो सरकार विस्तार गर्नुपर्ने बाध्यता छ ।

कात्तिक १५ मा निवर्तमान मुख्यमन्त्री भीमप्रसाद आचार्यले पदबाट राजीनामा दिएपछि बहुमत सांसदको हस्ताक्षर बुझाएर कात्तिक १६ गते मुख्यमन्त्री नियुक्त भएका राईले कात्तिक २६ गते विश्वासको मत लिने आन्तरिक तयारी गरेका थिए । तर, यस बीचमा दीपावली, छठलगायतका चाडपर्व परेका कारण कात्तिक अन्तिममा विश्वासको मत लिएर मंसिर पहिलो सातानै मन्त्रिपरिषद विस्तार गर्ने तयारी गरेको बुझिएको छ ।

कात्तिक १५ गते बसेको प्रदेशसभा बैठकलाई सम्बोधन गर्दै निवर्तमान मुख्यमन्त्री आचार्यले पदबाट राजीनामा गर्ने घोषणा गरेपछि सभामुखले प्रदेशसभाको अर्को बैठक कात्तिक २३ गते बस्ने घोषणा गरेका थिए । तर, १७ गते प्रदेशसभा सचिवालयले सूचना प्रकाशित गरी विशेष कारणले कात्तिक ३० गतेसम्मका लागि बैठक स्थगित गरेको जानकारी दिएको थियो ।

नेकपा एकीकृत समाजवादीका सांसद उपेन्द्र घिमिरेले मुख्यमन्त्रीले छिटै विश्वासको मत लिने बताएका छन् । ' छिट्टै विश्वासको मत लिएर मन्त्रिपरिषद विस्तार गर्ने र सरकार आफ्नो काममा क्रियाशील हुने भनिएको थियो तर, यस बीचमा छठलगायतका पर्वले २३ गतेको बैठक स्थगित भयो,' नेता घिमिरेले भने 'अब ३० गते वा मंसिरको सुरुमै विश्वासको मत लिने भन्ने विषयमा छलफल गरी निर्णमा पुग्छौं ।' उनले विश्वासको मत लिनुभन्दा दुई दिन अघिनै प्रदेशसभा सचिवालयलाई जानकारी दिनुपर्ने भएकोले भोजपुरबाट मुख्यमन्त्री फर्किए लगतै विश्वासको मत लिने समयको बारेमा छलफल गरी टुंगो गर्ने जानकारी दिएका छन् । उनले विश्वासको मत लिएर मात्र मन्त्रिपरिषद विस्तारलगायतका काममा सरकारले ध्यान केन्द्रित गर्ने पनि बताए ।

राष्ट्रपतिद्वारा तीन प्रदेश प्रमुख पदमुक्त

झापा (प्रस) । राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले तीनवटा प्रदेशका प्रदेश प्रमुखलाई पदमुक्त गरेकी छन् । मन्त्रिपरिषद्को निर्णय एवं सिफारिसमा भण्डारीले प्रदेश १ का सोमनाथ अधिकारी 'प्यासी', कर्णालीका गोविन्दप्रसाद कलौनी र सुदूरपश्चिमका गंगाप्रसाद यादवलाई मंगलबार पदमुक्त गरेकी हुन्। राष्ट्रपति भण्डारीले प्रदेश १ मा पर्शुराम खापुङ, कर्णालीमा तिलक परियार र सुदूरपश्चिममा देवराज जोशीलाई प्रदेश प्रमुखमा नियुक्त गरेको राष्ट्रपति कार्यालयले विज्ञप्तिमार्फत जनाएको छ।

शिखर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

बिर्तामोड, झापा

वार्षिक साधारणसभा हुने बारेको सूचना

यस शिखर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. बिर्तामोड ५ को मिति २०७८ साल असोज ९ गते शनिवार बसेको संचालक समितिको बैठकको निर्णय नं. ४को निर्णय अनुसार यस संस्थाको ११औं बार्षिक साधारणसभा तपसिलका विषयमा छलफल तथा निर्णयका लागि सहकारी विभागको सहकारी संस्थाको साधारणसभा संचालन सम्बन्धी जारी गरेको निर्देशिका बमोजिम बिश्वब्यापी महामारी कोभिड १९ लाई मध्यनजर गरी बार्षिक साधारणसभा सम्पन्न गर्नुपर्ने भएको हुँदा निम्न लिखित तालिकासहितको समयमा सभामा उपस्थितिको लागि सदस्यज्यूहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्दछौ ।

साधारणसभा हुने मिति, समय र स्थान

२०७८।०८।०२ देखि ५ गतेसम्म बिर्तामोड न.पा. ४ भद्रपुर रोडको संस्थाको भवनमा
२०७८।०८।०३ गते अर्जुनधारा न.पा., सामुदायिक भवन शनिश्चरे बजार
२०७८।०८।४ र ५ गते बिर्तामोड न.पा.गरामनी सेवाकेन्द्र अन्तर्गतका सदस्यहरु,सेवाकेन्द्र गरामनीको कार्यालय
२०७८।०८।३र ४गते राजगढ सेवाकेन्द्र अन्तर्गतका सदस्यहरु,राजगढ सेवाकेन्द्रको कार्यालय
२०७८।०८।०६ गते बिर्तामोड न.पा.भद्रपुर रोडको संस्थाको भवनमा साधारणसभा समापन
समय कार्यालय समय बिहान १० बजेदेखि बेलुकी ४ बजेसम्म

छलफलका विषयहरु:

१.संचालक समितिको तर्फबाट अध्यक्षज्यूले प्रस्तुत प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी पारित गर्ने सम्वन्धमा ।
२. संस्थाको आ.ब २०७७/७८को लेखा परिक्षण प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी पारित गर्ने सम्वन्धमा ।
३.संस्थाको आ.ब २०७७/७८को लेखा समितिको प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी पारित गर्ने सम्वन्धमा ।
४.चालु आ.ब २०७८/७९ को नीति,कार्यक्रम, बजेटमाथि छलफल गरी पारित गर्ने सम्वन्धमा ।
५. चालु आ.ब २०७८/७९ को लागि लेखा परिक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने सम्वन्धमा ।
६. संस्थाले खरिद गरेको घर जग्गालाई अनुमोदन सम्वन्धमा ।
७.शेयर सदस्यलाई लाभांश वितरण गर्ने सम्वन्धमा ।
८.कर्मचारी बोनस वितरण सम्वन्धमा ।
९. मर्जर एकीकरण सम्वन्धमा
१०. विनियम संशोधन सम्वन्धमा
११ नीति तथा कार्यविधि संशोधन सम्वन्धमा
१२ कोभिडको छुट सुविधालाई अनुमोदन सम्वन्धमा ।
१३ साधारणसभाको निर्णय पुस्तिकामा सहि गरि निर्णय गर्नको लागि संचालक समिति तर्फबाट ५ जना र शेयर सदस्यको तर्फबाट २० जना प्रतिनिधिको चयन सम्वन्धमा ।
१४.लकर सुविधा सम्वन्धमा
१५. प्रदेश सहकारी कार्यालयबाट अनुगमनका क्रममा प्राप्त सुझाब कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा ।
१६.बिबिध

नोट:

१.सभामा सदस्य स्वयं पासबुक लिई उपस्थित हुनुपर्ने छ ।
२.सभामा उपस्थित सदस्यलाई परिवहन खर्च उपलव्ध गराईने छ ।
३.प्रतिबेदनमाथि सदस्यले राय सुझाब दिनुपर्ने भएमा मिति २०७८मंसिर ५ गते कार्यालय समयसम्ममा बुझाई सक्नुपर्ने छ ।

दिपेन्द्र राउत
अध्यक्ष

अल ईन वान र जलथल एफसी फाईनलमा

कुमरखोद (प्रस) । झापा गाउँपालिका वडा नं २ स्थित जोरमाई युवा क्लव सडकवाडीको आयोजनामा संचालन भईरहेको फुटवल प्रतियोगिताको सेमिफाईनल खेलमा विजयी हुँदै अल इन वान सैनिक र जलथल एफसी फाइनलमा प्रवेश गरेका छन् ।

अल इन वान सैनिक र सुरुङ्गा युवा क्लव कन्काईबीच भएको प्रतिस्पर्धात्मक खेलमा कन्काईलाई ३-१ गोलको फराकिलो अन्तरले हराउँदै अल इन वान विजयी भएको हो । सो खेलमा सुरुङ्गा युवा क्लवका आशिष लावती म्यान अफ द म्याच घोषित भए ।

त्यसैगरी जलथल एफसी र द हन्टर गौरीगञ्जबीच भएको अर्को सेमिफाईनल खेलमा जलथल एफसी विजयी भएको छ । द हन्टर गौरीगञ्जलाई ३-२ गोलको अन्तरले हराउँदै जलथल एफसी विजयी भई फाईनलमा प्रवेश गरेको हो । जलथल एफसीका रोहन भुजेल खेलको म्यान अफ द म्याच घोषित भए ।

बुधवार अल ईन वान सैनिक र जलथल एफसीबीच फाईनल खेल हुने भएको छ । दुवै टीममा राष्ट्रिय स्तरका खेलाडी समेत रहेका छन् । विजेता टिमले ५१ हजार नगद , ट्रफी , मेडल तथा, उपविजेता टिमले ३१ हजार नगद, ट्रफी र मेडल पाउने भएका छन् ।

मोरङ कारागारमा झडप प्रकरण
चौकीदारसहित १४ नाइकेको सरुवा

विराटनगर (प्रस) । मोरङ कारागारका चौकीदार, नाइके र अन्य कैदीबन्दीबीच विवाद भई झडपको अवस्था आएपछि चौकीदारसहित १४ जनालाई जेल सरुवा गरिएको छ ।

मंगलबारको झडपमा घाइते भएका चौकीदार किरण गुरुङसहित १४ जना नाइके र भाइनाइकेहरुहरुलाई अन्यत्र कारागारमा सरुवा गरिएको हो । कारागार विभागको निर्देशनमा चौकीदार गुरुङसहित पाँच जनालाई सुनसरीको झुम्का कारागारमा र नौं जनालाई झापा जिल्ला कारागारमा सरुवा गरिएको निमित्त जेलर रामप्रसाद पोखरेलले जानकारी दिए । कारागार प्रशासनले चौकीदार गुरुङसहित शेखर राई, सूर्यदीप गुप्ता, निर्मल ढकाल र पदमकुमार लिम्बुलाई झुम्का कारागारमा सरुवा गरेको छ। यस्तै नाइके र भाइ नाइकेहरू एलएक्स नेपाली, रामबहादुर लिम्बू, रोशन दाहाल, डिल्ली देवान, कपिलकुमार साह, विशाल तामाङ, रमेश मण्डल, बबिहाङ राई र राजु राईलाई झापा जिल्ला कारागार पठाएको जेलर पोखरेलले जानकारी दिए । चौकीदार गुरुङको सरुवा भएपछि तत्कालका लागि कात्तिक कामतलाई चौकीदारको जिम्मेवारी दिएको पोखरेलले जानकारी दिएका छन् । कामत ज्यान मार्ने उद्योगमा जेल परेका हुन् । उनी मोरङ कारागारमा १७ वर्षदेखि रहँदै आएका छन् । चौकीदार गुरूङको निर्देशनमा नाइके र भाइ नाइकेहरूले कैदीबन्दीहरुलाई यातना दिएको आरोपमा दुई पक्षबीच बिहान १० बजेतिर झडप भएको थियो । झडपमा परी चौकीदार गुरूङसहित ६ जना कैदीबन्दी घाइते भएका थिए ।

चौकीदार गुरुङले कारागारभित्र मनोमानी गर्ने र कैदीबन्दीलाई चरम यातना दिने गरेको भन्दै उनको समूहसँग अरु कैदीबन्दी रुष्ट बनेका थिए । त्यसै विषयमा विवाद हुँदा दुई पक्षबीच मंगलबार झडप भएको थियो । निमित्त जेलर पोखरेलले घटनाका बारेमा थप बुझ्ने प्रयास भइरहेको बताए । उनका अनुसार चौकीदारको समूहविरुद्ध अरु कैदीबन्दी आन्दोलित भएका छन् । चौकीदार गुरुङको निर्देशनमा कारागारका नाइके र भाइनाइकेहरुले कुटपिट गर्ने तथा यातना दिने एवं अत्याचार गर्ने गरेको भन्दै अरु कैदीबन्दी आन्दोलित बनेपछि झडपको अवस्था उत्पन्न भएको कारागार प्रशासनले जनाएको छ । आन्दोलित बनेका कैदीबन्दीले गुरुङसहित १४ जना कैदीबन्दीलाई कारागारभित्रकै एउटा कोठामा केहीबेर थुनेका थिए । कारागारभित्र चौकीदारले नाइके र भाइ नाइके चयन गर्दछन् । १० जना कैदीबन्दी बराबर एक जना भाइनाइके, २० देखि २५ जना कैदीबन्दी बराबर नाइके बन्ने व्यवस्था छ । कारागारभित्र नाइके र भाइनाइकेहरूले चौकीदारको निर्देशनअनुसार कैदीबन्दीहरू आफ्नो पकडमा राख्ने गर्दछन् । मोरङ कारागारमा ८९७ जना पुरुष कैदीबन्दी रहेका छन् । जसमा ७२ महिला रहेका छन् ।

नमूना...

गोलधाप गाविस वडा नं ८ (साविक राजगढ गाविस ९ मा पर्ने) कित्ता नं ३१०७ , ३६३० , १३२० , ३६२९ , २५६७ र ३१०८ को जग्गा ६-१८-० कठ्ठा जग्गा इटा उद्योग संचालन गर्नका लागि यस क्षेत्रका विद्यालय , अस्पताल , स्वास्थ्य चौकी वा अन्य कुनै संघसंस्थालाई वातावरणीय प्रभाव सम्बन्धमा लिखित सुझाव दिनका लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । सूचना प्रकाशित मितिले १५ दिनभित्र सरोकारवाला संघसंस्थाले निम्न ठेगानामा सम्पर्क राख्नु हेला ।सुझाव दिने ठेगाना- गाविसको कार्यालय गोलधाप , घेलु तथा साना उद्योग कार्यालय , प्रस्तावक जगन्नाथ खनाल चारपाने ३ झापा रहेको थियो। वातावरणीय प्रभावको कुरा गर्ने हो भने हल्दिवारी १ मा पुनम , वरुण र बिशाल गरी तीनवटा इटाभट्टा संचालनमा रहेका छन्। राज्यको नीति नियममा रहेर आफूहरुले त्यही प्रकृतिको उद्योग व्यवसाय गर्न लागेकोले विरोध नगर्न आग्रह गर्दै संचालक चापागाईले प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दालाई आफूहरुले अरुभन्दा बढी राहत दिएको जानकारी दिए । उनका अनुसार एक किलोमिटर क्षेत्रभित्रका प्रभावित बासिन्दालाई अरुले ३५ प्रतिशत छुटमा इटा दिने गरेकोमा नमूना इटा उद्योगले ४० प्रतिशत र सधियारलाई ५० प्रतिशत छुट दिएको छ । त्यसैगरी सडकमा धुलोधुवाँ हुन नदिन ट्यांकी प्रयोग गरी दिनहुँ पानी पटाउने व्यवस्था समेत मिलाइएको उनले जानकारी दिए । स्थानीय क्षेत्रकै ट्याक्टर , जनशक्तिलाई प्रयोग गरिरहेको बताउने संचालक चापागाईले आफूहरुले सकेसम्म बढी राहत दिने प्रयास गरेको बताए । भट्टाको विरुद्धमा उत्रिएका गोविन्द घिमिरे , राजकुमार लिङ्खिम , रुकुम गुरुङलाई पटक पटक भेटेर विवाद नगर्न आग्रह गरेको उनको भनाइ छ । वैधानिक रुपमा खोलिएको सो इटाभट्टामा यसअघि पनि अवरोध भएको थियो । संचालकलाई धम्क्याउने , गुन्डागर्दी गर्ने , इटा लुट्नेजस्ता काम यसअघि भएको संस्थापक अध्यक्ष दाहालले बताए । उनले उद्योग व्यवसाय गर्न व्यवसायीले गरेको करोडौंको लगानीलाई ख्याल गरी विकासको आधार उद्योग व्यवसाय संचालन गर्ने वातावरण निर्माण गरिदिन सबै पक्षसँग आग्रह गरेका छन् ।

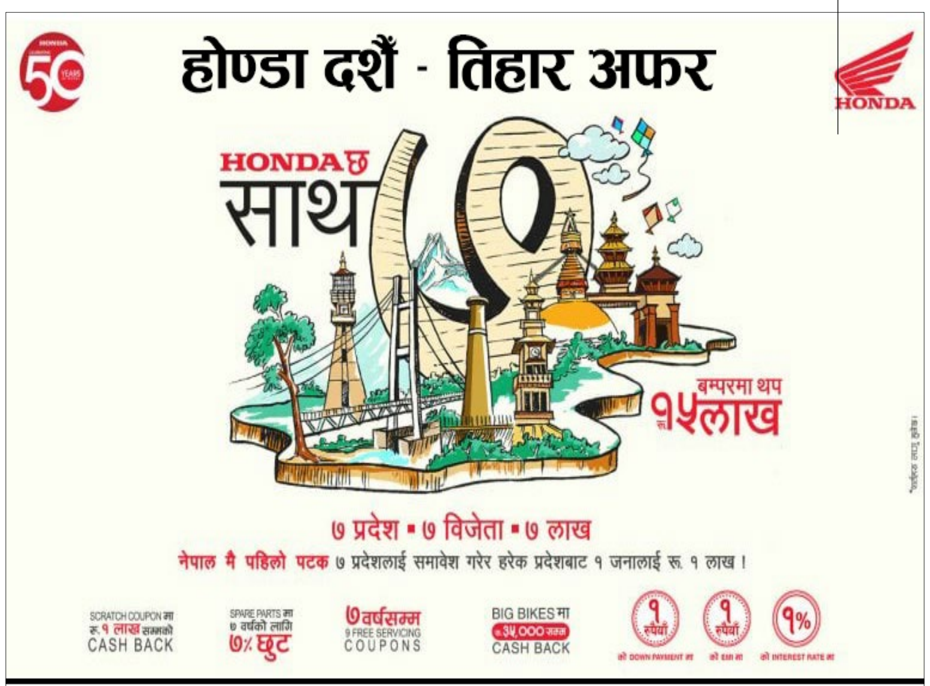

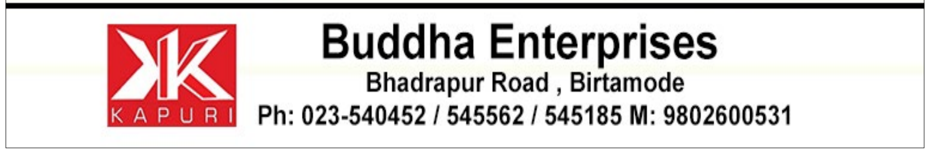

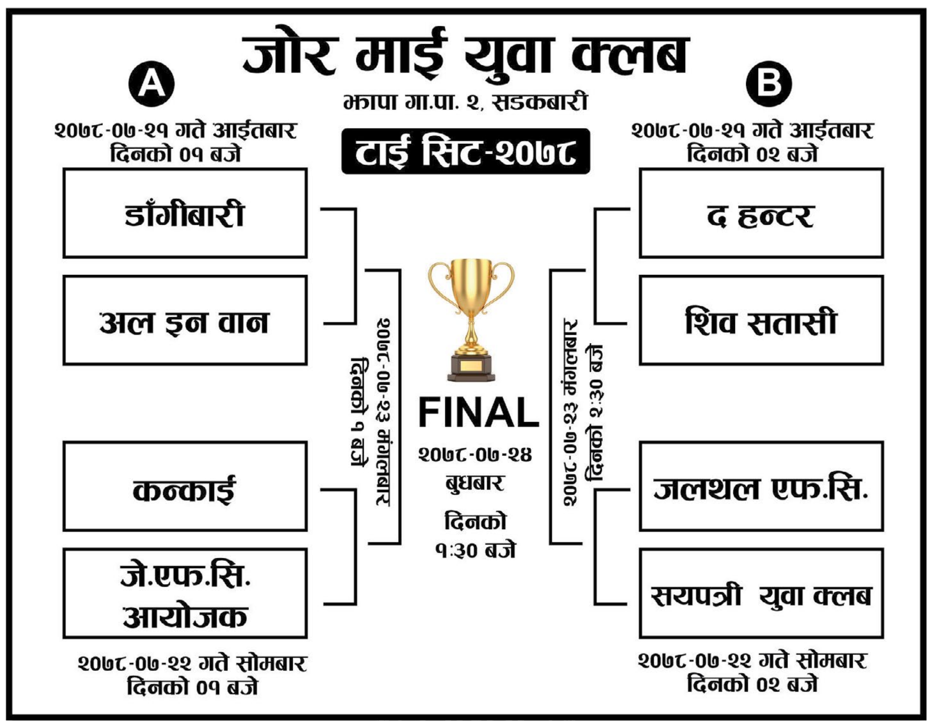

एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.
Excel Development Bank Ltd.
... तपाईंको स्थानीय साझेदार (Your Local Partner)
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट 'ख' वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्था (पाँच जिल्ला कार्य क्षेत्र भएको)
केन्द्रीय कार्यालय, मुक्तिचोक, बिर्तामोड, झापा
फोन नं ०२३-५४३५६४, ५४३७४, ५४४०१०, Email: info@edb.com.np | URL: www.edb.com.np

मिति २०७८ श्रावण १ गतेदेखि २०७८ असोज मसान्तसम्मको सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

क.स.	विवरण	व्यवस्था
१	निकायको स्वरुप र प्रकृति	कम्पनी ऐन, २०६३ वमोजिम स्थापना भई वैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन,२०७३ वमोजिम कारोवार गर्ने गरी नेपाल राष्ट्र वैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त झापा, मोरङ्ग, इलाम, सुनसरी र पाँचथर जिल्ला कार्यक्षेत्र भएको "ख" वर्गको विकास वैंक हो ।
२	निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार	वैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन,२०७३ मा भए वमोजिमका काम, कर्तव्य र अधिकार रहेको छ ।
३	निकायमा रहने कर्मचारी सख्या र कार्य विवरण	हाल स्थायी, अस्थायी, करार समेत गरि जम्मा कर्मचारी सख्या २६४ रहेको र बैंकले तोकेको कार्यहरु विभिन्न पदमा कार्यरत कर्मचारीहरु मार्फत सम्पादन भइरहेका छ ।
४	निकायबाट प्रदान गरिने सेवा	वैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन,२०७३ वमोजिम क्षेत्रिय स्तरको "ख" वर्गको विकास वैंकले दिन सक्ने सम्पूर्ण वैंकिङ्ग सेवाहरु प्रदान गरिरहेको छ ।
५	सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी	सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारीहरुको विवरण वैंकको वेभसाईट www.edb.com.np मा उपलब्ध छ ।
६	सेवा प्रदान गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	दस्तुर सम्बन्धमा विकास वैंकले विनियममा उल्लेख भए अनुसार तथा पत्रिकामा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरे वमोजिम र अवधिको हकमा कामको प्रकृति अनुसार फरक पर्नेछ ।
७	निर्णय गर्ने प्रकृया र अधिकारी	बैंकिङ्ग कारोवारका सम्बन्धमा विभिन्न प्रकारका निर्णयहरु विभिन्न तहका अधिकारीहरुले गर्न सक्ने प्रकृया मिलाइएको छ । नियमित कार्य संचालन सम्बन्धमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा विकास वैंकको सञ्चालक समिति अन्तिम निर्णयकर्ताको रुपमा रहेको छ ।
८	निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी	का.मु. प्रमुख कार्यकारी अधिकृत श्री लेखराज कार्की एक्सेल डेभलपमेन्ट वैंक लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, विर्तामोड, झापा । फोन नं. ०२३ ५४३५६४,५४४०१०
९	सम्पादन गरेको कामको विवरण	वैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन,२०७३ वमोजिम क्षेत्रिय स्तरको "ख" वर्गका विकास वैंकहरुले गर्न सक्ने दैनिक कारोवारहरु सम्पादन भईरहेको छ ।
१०	सुचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद	सूचना अधिकारी : श्याम वहादुर वोहोरा (कम्पनी सचिव) र प्रमुख : लेखराज कार्की (का.मु. प्रमुख कार्यकारी अधिकृत)
११	ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची	प्रचलित सम्पूर्ण ऐन, नियम, विनियम र निर्देशिकाहरु वित्तीय संस्थाले पालना गर्नु पर्ने हुन्छ भने देहाय वमोजिमको नियम, विनियम र निर्देशिकाहरु वैंकिङ्ग कार्यको लागि प्रमुख रुपमा रहेका छन । (१) वेंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ (२) नेपाल राष्ट्र वैंक ऐन, २०५८ (३) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋण असुली ऐन, २०५८ (४) कम्पनी ऐन, २०६३ (५) बैंकिङ्ग कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४ (६) सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण ऐन, २०६४ (७) धितोपत्र सम्बन्धि ऐन, २०६४ (८) सुरक्षित कारोवार ऐन, २०६३ (९) करार ऐन, २०५६ (१०) विनिमय अधिकारपत्र ऐन, २०३४ (११) विदेशी विनिमय(नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ (१२) आयकर ऐन, २०५८ (१३) धितोपत्र खरिद (सार्वजनिक निष्कासन) सम्बन्धी निर्देशिका,२०७३ (१४) उपरोक्त ऐन वमोजिमका सम्पूर्ण नियम तथा विनियमहरु (१५) नेपाल राष्ट्र वैंकबाट विभिन्न समयमा जारी गरिएका सम्पूर्ण निर्देशन तथा परिपत्रहरु)१६) बैंकले तयार गरि जारी गरेका नीति तथा विनियमहरु
१२	आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण	बैंकको आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धी त्रैमासिक अद्यावधिक विवरणहरु राष्ट्रिय स्तरको पत्र पत्रिकामा प्रकाशित हुदै आएको छ भने वित्तीय संस्थाको वेभसाईट www.edb.com.np मा समेत ती विवरणहरु राखिएको छ ।
१३	तोकिए वमोजिमका अन्य विवरण	बैंकले आवश्यकता वमोजिमका विवरणहरु नियमित रुपमा सम्वन्धित निकायहरुमा पेश गरिने तथा सार्वजनिक प्रकाशन गरिने व्यवस्था रहेको ।
१४	अघिल्लो आ.व.मा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना संचालन गरेको भए सो को विवरण	यस वैंकले वैकिङ्ग कारोवार सम्बन्धी कार्य गर्दै आएको छ । विशेष प्रकारको कुनै कार्यकम वा आयोजना संचालन गरेको छैन ।
१५	सार्वजनिक निकायको वेवसाईट भए सो को विवरण	यस वैंकको वेभसाईट www.edb.com.np हो ।
१६	सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र संझौता सम्बन्धी विवरण	नभएको ।
१७	सार्वजनिक निकायले संचालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन	बैंकले त्रैमासिक रुपमा आर्थिक विवरण र वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने गरेको र वैंकको वेभसाईटमा पनि उपलब्ध गराईएको छ ।
१८	सार्वजनिक निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि	नभएको ।
१९	सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरण	यस अवधिमा कुनै सूचना माग सम्बन्धि निवेदन प्राप्त नभएको ।
२०	सार्वजनिक निकायका सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएमा वा हुने भएको भए सो को विवरण	वार्षिक विवरणहरु पुस्तकको रुपमा प्रकाशित भई बैंकको वेभसाईटमा समेत राखिएको छ । साथै वैंकको आर्थिक विवरणहरु त्रैमासिक रुपमा राष्ट्रिय स्तरको पत्र पत्रिकामा प्रकाशित गरी वेवसाईटमा समेत राखिएको छ ।
२१	सूचना तथा गुनासो सुनुवाई डेस्क	बैंकको केन्द्रीय कार्यालयमा सूचना अधिकारी/मानव संशाधन विभाग प्रमुखको संयोजकत्वमा सूचना तथा गुनासो सुनुवाई डेस्क रहेको ।

gj ;~rf/ uk kl|ln÷åf/f k|sflzt tyf gj ;~rf/ ck|;]6 dlbl|t sfof{no ebk|'/ a; :6]8 klZrd, uh'/d'v l6f]n, latf{df]8 -emfkf_ kmf]g g+)@#–%$#*@) 0dh pratidin65@gmail .com अध्यक्ष : युवराज दाहाल ।। कार्यकारी सम्पादक : इन्द्रसिंह राजवंशी

सम्पादकीय

राहत कतिको मिल्छ ?

सरकारले बेमौसमी वर्षाबाट धानबालीमा भएको क्षतिको राहत उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा कार्यदलले पेश गरेको कार्यविधि स्वीकृत गर्ने निर्णय गरेको छ । सोमवार बसेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले सो निर्णय गरेको हो । । यही कात्तिकको पहिलो साताामा आएको बेमौसमी वर्षा र हावाहुरीका कारण झापामा ३१ हजार २ सय ८ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमा क्षति पुगेको छ । जुन कूल धान बालीको ३५.७ प्रतिशत हो ।

यस वर्ष झापामा ८७ हजार ५ सय हेक्टर क्षेत्रफलमा धानबाली लगाइएको थियो । बाढी र डुबानका कारण जिल्लाका १५वटा पालिकामध्ये सबैभन्दा बढी क्षति मेचीनगर नगरपालिकामा भएको कृषि ज्ञान केन्द्र झापाले जनाएको छ । त्यहाँ ३ हजार ५ सय ८८ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धानबाली नष्ट भएको छ । जुन ५७.४ प्रतिशत हो । त्यसैगरी बुद्धशान्ति गाउँपालिकामा २ हजार ३०० हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ४८८ हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । त्यस्तै अर्जुनधारा नगरपालिकामा ४ हजार ८ सय १३ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ९ सय ८४ हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । त्यसैगरी बिर्तामोड नगरपालिकामा ५ हजार ७ सय २८ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ९ सय ४७ हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । कन्काई नगरपालिकामा ५ हजार ९ सय ६ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये १ हजार ३ सय ५३ हेक्टरमा क्षति पुगेको छ ।

त्यस्तै शिवसताक्षी नगरपालिकामा ७ हजार ९ सय ८ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ४ हजार हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । त्यस्तै कमल गाउँपालिकामा ६ हजार हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ९ सय ६० हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । दमक नगरपालिकामा १ हजार २ सय हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ६ सय ३० हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । गौरादह नगरपालिकामा ९ हजार ६ सय २५ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाईएको धान बालीमध्ये ६ हजार हेक्टरमा क्षति पुगेको छ । यसरी जिल्लामा धेरै क्षति पुगेको छ । क्षतिको अबस्था हेरेर किसानले क्षतिपूर्ति पाउनु पर्छ ।

Pratidin National Daily
प्रतिदिन

तपाई जहाँ भएपनि
प्रतिदिन दैनिक तपाईसँगै
ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि
लगइन गर्नुहोस
www.pratidindaily.com

असफल नेताको सम्भावित यात्रा

• डा. सुरेश आचार्य

विक्रम संवत् २०७८ को तिहार सकिएको छ । मुलुकमा यमपञ्चक सुरु भएसँगै नेकपा (एमाले)का प्रदेश सरकारलाई कसैले बचाउन सकेन । मुलुकमा दुईतिहाइको बहुमतको सरकारको नेतृत्व गर्नुभएका केपी शर्मा ओली प्रमुख रहेको दलको अब प्रदेशमा पनि सरकार रहेन । प्रधानमन्त्रीबाट बहिर्गमन हुने तयारीसँगै चुना लाग्दै गएका प्रदेश सरकारहरू तिहारको दिन सुरु हुँदै गर्दा देशभरबाट बिदा भए । तिहारमा हात लागेको यो अपसगुनका बीच एमाले कार्यकर्ता सम्भवतः भारी मन लिएर फेरि राजनीतिक मैदान फर्कने तयारीमा होलान । २०७८ सालको पूर्वार्द्धमा नै एमालेमा यसरी राजनीतिक कोरोना लाग्यो, प्रधानमन्त्रीबाट अपदस्थ हुनु केही दिन अघिसम्म पनि सम्भवतः ओलीलाई यसको आभास थिएन । उहाँ बडो रौनक तवरमा आफ्ना विरोधी दल र नेताहरू विरुद्ध वाक युद्धमा प्रस्तुत हुँदै हुनुहुन्थ्यो । दिग्विजय जति सबै ओलीका नाममा लेखिएका छन् र अरू सबै निरीह प्राणी हुन् भन्ने सोचले काम गरेको थियो ।

एमालेका नाममा जितेका स्थानीय सरकारमा अहिले पनि ओलीको वर्चस्व कायम छ । यतिबेला एमालेको बचेखुचेको राजनीतिक सम्पत्ति यति मात्रै हो । सातमध्ये चार वटा प्रदेश सरकार बनाएको एमाले अब रित्तो भएको छ । कुनै समय थियो, प्रदेश २ बाहेकका सबै सरकार ओली नेतृत्वको पार्टीअन्तर्गत थिए र ओलीलाई प्रदेश सरकार भनेका सङ्घीय सरकार मातहतका निकाय हुन् भन्ने आँट आउने गर्थ्यो । यसो भन्नका लागि उहाँलाई आज पनि कसैले रोक्न सक्दैन । उहाँले आफ्ना अभिव्यक्ति दोहोर्‍याउन सक्नु हुन्छ, तर सङ्घीयता विरुद्धका यी अभिव्यक्ति अब कुनै प्रदेश सरकारले मौन भएर स्वीकार गर्ने छैनन् ।

ओली नेतृत्वको एमालेलाई स्थानीय तहमा एक्लै निर्वाचन लड्दै गर्दा तुलनात्मक फाइदा भएकै थियो । शायद प्रचण्डको आवश्यकताले ओलीसँग सहकार्य भयो । र, प्रदेश र सङ्घीय निर्वाचनमा यसको दोब्बर फाइदा भयो । यो फाइदाको एक तिहाइ प्रचण्डका भागमा पर्‍यो होला, बाँकी दुईतिहाइ ओलीलाई नै हात लाग्यो । त्यसकारण छ वटा प्रदेशमा विकल्परहित सरकार बने । सङ्घीय सरकार झण्डै दुईतिहाइ बहुमतका साथ निर्विकल्प थियो । मिश्रित निर्वाचन प्रणालीमा ओलीलाई प्राप्त भएको यो दिग्विजय साँच्चै नै 'न भूतो न भविष्यति' थियो ।

राजनीतिक सफलताको यो सगरमाथाबाट एमाले एकै पटक पहिलो 'बेसक्याम्प'मा झरेको छ । विना हुरी बादल एमालेले राज्यसत्ताको शिखर त्याग्नु परेको छ । दोस्रो क्याम्पमा पनि एमालेले अडिने कुनै ठाउँ पाएन, खासमा आफैँले बाँकी राखेन । सपाट हिउँमा बनिबनाउ बाटो भत्काउँछु र अरू कोही चढ्न नसक्ने गरी म मेरा लागि अर्को बाटो बनाउँछु भनेर हिउँको भड्खालो खोज्दै हिँड्दाको परिणाम आज एमालेले भोग्दै छ । हिउँमा नदेखिने भड्खाला हुन्छन् र त्यसमाथि हिँड्नु भनेको मृत्युवरण हो भन्ने हेक्का हरेक शिखर चढ्नेले गर्नै पर्छ । तर सबै लावालस्कर आफ्नै पछाडि मात्र छन् भन्ने भ्रममा रहेर अगाडि बढ्दै गर्दा कतिपयले साथ छाडेको उहाँलाई पत्तै भएन ।

आज एमालेमा कोही बाँकी छन् भने भजनमण्डलीको टोली छ, जसले थाहा पाएर पनि भड्खालो हुनसक्छ भनेर ओलीलाई सचेत गराउने साहस छैन । जसले ओलीलाई शीर्ष स्थानमा राखिरहँदा मात्र आफ्नो राजनीतिक भविष्य देखेका छन । एक पछि अर्को असफलताबीच पनि ओलीका कदम सही थिए भनेर चार कदम अगाडि बढेर फेरि पनि प्रशंसाको पुल बाँधिरहेकै छन । त्यसबाहेक हिजो वामदेव गौतमले २०५६ को आमनिर्वाचनमा भोगेको दुर्दशाबाट तर्सिएकाहरू पनि एमालेमै छन । अध्यक्ष ओलीको कार्यशैलीसँग सहमत भएर होइन, असहमति राख्दा एमालेभित्र 'स्पेस' नपाइने त्रासमा बसेकाहरू छन । असहमति राखेर एमालेमा आफ्नो 'स्पेश' बनाउन सकिन्छ भन्ने विश्वासमा ओलीलाई साथ दिनेहरूमा विचलन सुरु भइसकेको छ । थाहा छैन, उहाँहरू कहिलेसम्म कुन रूपमा एमालेमै आफ्नो अस्तित्व खोजी गर्दै गर्नु होला ?

राजनीतिको कुन दर्शनले एमाले अध्यक्ष ओलीलाई सफल मान्ने ? र पनि, एमाले कार्यकर्ताको एउटा पङ्क्ति यतिबेला 'ओली बा' जिन्दावादको नारा लगाएर पुच्छर लुकाएर पछि लागेको छ । नेपाली काँग्रेसमा भएको भए उहाँलाई सफल नेता मान्न कोही तयार हुने थिएन । सामान्य बहुमतको सरकारको दम्भ देखाउने गिरिजाप्रसाद कोइरालालाई प्रतिपक्षमा पुर्‍याउने एमालेको तागत होइन, काँग्रेसकै अन्तर्घात थियो । यो धेरै पुरानो इतिहास होइन, मात्र २०५० सालको घटना हो । भलै यसको फाइदा एमालेले प्राप्त गर्‍यो र त्यही जगमा आज यो मुलुकमा पटक पटक कम्युनिस्ट नेतृत्वका सरकार बने । मार्क्सवादी चिन्तनले पनि शिखरमा पुगेपछि ओर्लनु पर्छ पक्कै भनेको होला तर पछिल्लो पटक सत्तारोहण गरेका ओलीमा म ज्यान गए ओर्लन, कथंकदाचित ओर्लनु पर्‍यो नै भने पनि ओर्लन्नँ बरु हामफाल्छु भन्ने प्रवृत्तिले एमालेलाई यो अवस्थामा ल्याएको छ । उन्नाइसौँ शताब्दीको अन्त्यतिर धरहराबाट हाम्फालेर जङ्गबहादुर राणाले एक शताब्दी पारिवारिक शासन चलाएकै हुन । त्यो खालको हाम्फाल्ने प्रवृत्तिले एक्काइसौँ शताब्दीमा पनि राजनीतिक सफलता मिल्छ भनेर शिक्षा लिनेहरूप्रति दया गर्नुबाहेक आम नेपालीले के गर्न सक्ला ?

एमाले कम्युनिस्ट नामको पार्टी भए पनि संवैधानिक सर्वोच्चता र संसदीय शासन पद्धतिमा २०४८ सालदेखि नै विश्वास गर्दै आएको पार्टी हो । यसका सर्वशक्तिमान महासचिव मदन भण्डारीले प्रतिपादन गरेको जनताको बहुदलीय जनवाद यसको राजनीतिक आदर्श हो, जसले संविधान र संसद्लाई अस्वीकार गरेको छैन, तत्कालीन अवस्थामा उपभोग गरेर जाने नीति बनाएको हो । आज एमालेसँग त्योभन्दा राम्रो विकल्प छैन, न त विकल्प दिने क्षमताको नेता नै छ । त्यही आदर्शबाट दीक्षित हुनु भएका ओलीले २०७७ मङ्सिर यता पटक पटक संविधानलाई कुल्चने र संसद्को हत्या गर्ने प्रयास गर्नु भयो । यो सबैका आँखा सामु छर्लङ्ग छ मात्र होइन, सर्वोच्च अदालतले पटक पटक त्यसको पुष्टिसमेत गरिदिएको छ । र पनि, उहाँले गल्ती गर्नु भएकै थिएन भनेर कसरी मान्न सकेको ? गर्नेले त कहिले पनि गल्ती देख्दैन, कतिपयले देखेर पनि स्वीकार गर्दैन । आँखा अगाडि देखिएको कालोलाई सेतो भन्न सक्नु महानता हो भनेर कोही पछि लाग्छ भने उसका प्रति दया मात्रै गर्न सकिन्छ ।

ओलीले शिखरबाट हामफाल्दै गर्दा स्थानीय तहले खुट्टा टेकाइ दिएका छन । उहाँका हात खुट्टा त भाँचिएकै छन्, अन्यथा उहाँले टेक्ने जमिन पनि बाँकी हुने थिएन । उहाँका वैशाखी बनेका स्थानीय तहको निर्वाचन हुँदै गर्दाका माधव नेपाल र झलनाथ खनाल आज उहाँसँग हुनुहुन्न । सम्भवतः वामदेव गौतम पनि उहाँसँग सहमत भएर रहने अवस्था छैन । निर्वाचन जिताउन गाह्रो हुन्छ, हराउन धेरै मिहिनेत गर्नु पर्दैन । काँग्रेसले हार्दै गरेका हरेक पटकका निर्वाचनबाट काँग्रेस आफैँले शिक्षा लिन सकेको छैन भने ओलीले यो शिक्षा लिन नसक्नु कुनै नौलो र आश्चर्यको विषय होइन । शायद त्यसैले पनि प्रतिपक्षी नेता ओलीका अहिलेका अभिव्यक्ति सुन्दा वा प्रस्तुति हेर्दै गर्दा लाग्छ- अझै पनि उहाँमा अहंकार र दम्भ रोकिएका छैनन् ।

माधव वा झलनाथ र सम्भवतः वामदेवसमेत एमालेमा नहुनुको फाइदा भने ओलीलाई छ । अब कसैले उहाँका थोरै पनि कमजोरी औँल्याउने दुस्साहस गर्ने छैनन् । एकल नेता हुनुको फाइदा आजको राजनीतिमा कसैलाई छ भने मोहनबिक्रम सिंहपछि चार कदम अगाडि बढेर केपी शर्मा ओलीलाई नै प्राप्त भएको छ । अध्यक्ष भइरहेका नाताले विरासतमा प्राप्त भएको एमालेको जगमा पार्टीलाई पुनर्संरचना गर्ने अवसर पनि ओलीलाई छ । तर ओलीका स्वभाव र चरित्रका हिसाबले बाँकी बचेका एमाले नेता कार्यकर्तालाई एकत्रित गरेर राख्ने चुनौती पनि छ । लोकतान्त्रिक आन्दोलनका कुनै पनि सहयात्री आफूसँग नहुनुको हीनताबोध ओलीमा नहुनुको अर्को फाइदा दरबारीया तत्वसँग मिल्ने छुट पनि उहाँलाई छ । परि स्थितिले उहाँलाई फेरि वयलगाढाको यात्रामा पुर्‍याइदिएछ भने कुनै आश्चर्य मान्नु पर्ने छैन । सम्भवतः उहाँले पनि यसलाई समयको खेलका रूपमा सहजै स्वीकार गर्नु हुनेछ ।

निर्वाचन प्रणालीमा सुधारको खाँचो

• प्रेमलकुमार खनाल

हाम्रो देशको निर्वाचन प्रणाली मिश्रित प्रकृतिको भए पनि पहिलो हुने निर्वाचित हुने (पहुनिहु) प्रणाली नै हाबी भएको छ । हुनलाई पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणालीमा ६० प्रतिशत र समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीमा ४० प्रतिशत गरेर मिश्रित निर्वाचन प्रणाली भनिए पनि यो निर्वाचन प्रणाली दोषमुक्त हुन सकेको छैन । प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीमा पैसावालहरूले टिकट प्राप्त गर्ने, जसरी पनि निर्वाचन जित्न जेजति पनि पैसा खर्च गर्ने, धाँधली गर्ने, गुण्डागर्दी गर्ने, बुथ क्याप्चर गर्ने, विकासका फोस्रा आश्वासन दिने, बाटो, खानेपानी, विद्यालय आदि विकास निर्माणमा व्यक्तिगत पैसा खर्च गरी विकास गरिदिएको भनेर मतदातालाई आकर्षित गर्ने जुन परिपाटीको विकास भएको छ, यसले पुँजीवादी निर्वाचन प्रणालीको भद्दा स्वरूपको पटाक्षेप गरिदिएको छ । हुनलाई ४० प्रतिशत समानुपातिक प्रतिनिधित्वको निर्वाचन प्रणाली भनिए पनि पार्टीका उपल्लो तहका नेताहरूको मिलिभगतमा आफन्त तथा परिवारजन, पैँसाबाल उद्योगी व्यापारीहरू, जग्गा दलाल र मेनपावर व्यवसायीबाट पार्टीका नेताहरूले मोटो रकम लिएर समानुपातिकको उम्मेदवार बनाएर निर्वाचन आयोगमा बन्द सूची पठाउने काम मूलधारका पार्टीहरूबाटै भएको भन्ने जनस्तर र पार्टीभित्रैबाट पनि आलोचना भएको थियो ।

मुलुक निर्वाचनतर्फ उन्मुख भएको छ । सँघारमा आइरहेको रिक्त राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचन, उपनिर्वाचन, स्थानीय तहको निर्वाचन हुँदै आगामी वर्ष हुने संघ र प्रदेशस्तरको संसद्को निर्वाचनका कारण मुलुक अब दुई वर्ष नै चुनावमय हुने भएको छ तर मुलुकले मिश्रित निर्वाचन प्रणाली अवलम्बन गरेपछि राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक क्षेत्रमा फैलिएको विकृति, विसङ्गति, आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचारका बारेमा राजनीतिक दलहरूले चासो राखेर विकृत बन्दै गएको निर्वाचन प्रणालीको सुधार गर्नेबारेमा सही दृष्टिकोणका साथ आपसी छलफल तथा विचार विमर्श गरेको पाइँदैन । जनताको सार्वभौम थलो संसद्भित्र यस्तो ज्वलन्त विषयमा छलफल हुन पर्दथ्यो तर केपी ओली नेतृत्वको सरकारले दुई-दुई पटक संसद् विघटन गरिदिएपछि यो विषयमा भन्दा संसद् पुनर्स्थापनाका लागि नै आन्दोलन गर्नुपर्ने स्थिति उत्पन्न भयो ।

आन्दोलनको बल र अदालतको न्यायिक फैसलाबाट संसद् त पुनर्स्थापना भयो तर एमालेले लगातार झन्डै दुई महिनादेखि अदालतमा विचाराधीन विषयलाई लिएर जुन विषयमा संसद्मा छलफल गर्न पाइँदैन, यस्तो विषय उछालेर संसद्का दैनिक गतिविधिमा नाराबाजी, होहल्ला र सभामुखको मानमर्दन गरेर गत्यावरोध सिर्जना गरिदिएका कारण राष्ट्रिय सरोकारको विषय बनेको निर्वाचन प्रणालीमा सुधार गर्नेबारेमा संसद्भित्र छलफल हुन पाएको छैन । जनताको बहुदलीय जनवादको विचार बोकेको एमालेले भर्खरै विधान तथा नीति महाधिवेशन ठूलो धनराशि खर्चेर तामझामका साथ त गर्‍यो तर नेपाली राजनीतिमा विद्यमान निर्वाचन प्रणालीका कारण झाङ्गिएको विकृति, विसङ्गतिका बारेमा ठोस छलफल गरेर निर्वाचन प्रणालीमा सुधार गर्ने कुनै निष्कर्ष निकालेको पाइएन । त्यो महाधिवेशन त शक्ति प्रदर्शन गर्ने र व्यक्तिवादको दलदलमा फसिसकेको केपी ओलीको फोटो प्रचार गरेर देवत्वकरण गर्नमै सीमित हुन पुगेको भनेर जनस्तरबाट टिप्पणी पनि भइरहेको छ ।

संसदीय प्रणालीमा निर्वाचन नै राज्यसत्तामा पुग्ने माध्यम हो । निर्वाचनका माध्यमबाट जनअनुमोदित भएर श्रमजीवी वर्गको हितमा काम गर्न राज्यसत्तामा पुग्ने कम्युनिस्ट पार्टीहरूले कार्यनीति अवलम्बन गरे पनि यही पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणाली, जहाँ पुँजीवादीहरूले व्यापक रकम खर्च गरेर प्रयोग गर्दै आएको निर्वाचन प्रणालीलाई नै उपयोग गरिरहेका छन् । यो निर्वाचन प्रणालीको भद्दा स्वरूपले वास्तविक श्रमजीवी वर्गलाई राज्यसत्तामा पुगेर नेतृत्व गर्न कहिल्यै दिँदैन । अबको चुनाव पैसावालहरूको हुने भएको छ । वडा सदस्य र वडाध्यक्षमा चुनाव लड्न लाखौँ रुपियाँ खर्च गर्नुपर्ने, मेयर र उपमेयरले करोडसम्म रकम खर्च गर्नुपर्ने तथा सङ्घ र प्रदेश तहको सांसद निर्वाचनमा त दुई-चार करोड रुपियाँ नै खर्च गर्नुपर्ने जुन भयावह अवस्था छ, यसले मुलुकमा राजनीतिक पार्टीका उम्मेदवारहरूले मात्रै अर्बौं अर्ब रकम खर्च गर्नुपर्ने स्थिति छ । यस्तै तह-तहका र चरण-चरणका निर्वाचनले राज्यको ढिकुटीबाट अर्बौं रुपियाँ खर्च हुने स्थिति छ । अबको निर्वाचन प्रणालीमा आमूल सुधार गर्न ध्यान नदिने हो भने मुलुकमा राष्ट्रियता, राष्ट्रिय एकता, समावेशी लोकतन्त्र र गणतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको रक्षा, सुदृढीकरण र आर्थिक विकास गर्न पनि चुनौती खडा हुने देखिएको छ ।

मुलुकमा युगान्तकारी परिवर्तन भएर सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक शासन व्यवस्थालाई अवलम्बन गर्ने संविधान जारी भयो तर सङ्घीयताको मूल मर्म र समावेशी लोकतन्त्रको अवधारणा अनुरूपको पूर्ण समानुपातिक प्रतिनिधित्वको निर्वाचन प्रणाली अवलम्बन गर्न राजनीतिक दलहरू सहमत हुन सकेनन् । जसले गर्दा पुरानो खालकै बहुमतीय निर्वाचन प्रणालीकै वर्चस्व हुने गरी समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीसहितको प्रतिनिधि सभामा १६५ प्रत्यक्ष बहुमतीय र ११० सिटमा समानुपातिक गरी ६०/४० अनुपातको निर्वाचन हुने निर्वाचन प्रणाली लागू भयो । मुलुकको सङ्घीय शासन व्यवस्था अनुरूपको पूर्ण समानुपातिक प्रतिनिधित्वको निर्वाचन प्रणाली लागू नहुँदा अहिले मुलुकमा राष्ट्रिय एकता कायम गर्न, वास्तविक श्रमजीवी वर्ग, लिङ्ग, समुदायको राज्यसत्तामा प्रतिनिधित्व गराउन, आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गर्न पनि गम्भीर चुनौती खडा भएको छ । पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीमा दलका उम्मेदवारले निर्वाचन क्षेत्रका कुल मतदाताको बहुमत ल्याउनु नपर्ने हुँदा कुल मतदातामध्ये अल्पमतमा परेको दलको उम्मेदवार नै विजयी हुने जुन प्रणाली छ, यसले पराजित भएका अन्य दलका बहुमत उम्मेदवारको प्रतिनिधित्व राज्य व्यवस्थामा नहुने स्थितिले यो निर्वाचन प्रणाली सङ्घीय शासन प्रणाली जहाँ दल, समुदायबीच सहमति, सहकार्य र समन्वयका आधारमा राज्य सञ्चालन गर्ने मूल मर्ममा प्रहार गरेको छ ।

प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीमा हुने ठूलो धनराशिको खर्च, टिकट वितरणमा पक्षपात र धाँधली, निर्वाचनमा दलभित्रबाट नै हुने अन्तर्घात, समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीमा पार्टीका नेताहरूबाट बिनामापदण्ड केन्द्रीकृत तवरले उम्मेदवारको बन्द सूची बनाउने परिपाटी, स्वतन्त्र, निष्पक्ष निर्वाचन गराउन गठन गरिएको संवैधानिक अङ्गमा नियुक्ति हुने पदाधिकारीहरू हिजो राजनीतिज्ञहरूको मातहत काम गरेका, विवादास्पद सेवानिवृत्त मानिसको नियुक्ति हुने परिपाटीबाट निर्वाचन आयोगसमेत राजनीतिक हस्तक्षेप र प्रभावबाट मुक्त हुन नसकेको स्थितिले वर्तमान निर्वाचन प्रणालीमा गम्भीर प्रश्न खडा भएको छ । कुल मतदाताको झन्डै ३०/४० प्रतिशत मतदाता वैदेशिक रोजगारी र अध्ययनमा विदेश जानुपर्ने बाध्यता र उनीहरूले मतदान गर्न नपाउने जुन स्थिति छ, यसले त झन् गम्भीर प्रश्न खडा गरेको छ ।

अबको निर्वाचन प्रणालीलाई सुधार गर्न पहिलो, पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीमा पनि सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रमा राजनीतिक दलले आफ्नो दलको नाममा मतदातासमक्ष मत माग्ने र दलहरूले नै राष्ट्रिय रूपमा पाएको मतका आधारमा पहिलो मत पाउने राजनीतिक दलले उक्त निर्वाचन क्षेत्रका लागि पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचनका लागि मनोनयन गरी निर्वाचन आयोगमा खामबन्दी गरिदिएको दलको उम्मेदवारलाई विजयी भएको घोषणा गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । यसरी दलहरूले राष्ट्रिय रूपमा पाएको मतका आधारमा सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रका लागि पहुनिहु उम्मेदवार विजयी घोषणा गर्दा व्यक्तिगत तवरले उम्मेदवारले चुनावमा खर्च गर्न पर्दैन । यसका साथै सम्बन्धित राजनीतिक दलले नै आफ्नो दलको सिद्धान्त, नीति, विचार तथा कार्यक्रमको जनतामा प्रचार-प्रसार गरेर मतदातालाई आकर्षित गर्नुपर्दछ । यस किसिमको निर्वाचनमा सम्बन्धित दलले अन्तिम उम्मेदवारको नामावली निर्वाचन आयोगमा बुझाउनु अगाडि सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रकै पार्टी सदस्यबाट पार्टी केन्द्रको निर्वाचन आयोगको सहजीकरणमा सर्वसम्मत छनोट भएको वा निर्वाचित भएको उम्मेदवारलाई नै दलको केन्द्रले निर्वाचन आयोगमा उम्मेदवारका रूपमा सिफारिस गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । यसरी उम्मेदवार छनोट र सिफारिस गर्दा मात्रै दलभित्र उम्मेदवार छनोटमा हुने पक्षपात, भेदभाव, गुटबन्दी र टिकट लिन नै पार्टीका नेतालाई मोटो रकम बुझाउनुपर्ने स्थितिको अन्त्य हुनेछ ।

दोस्रो, यसैगरी समानुपातिक प्रतिनिधित्वको निर्वाचन प्रणालीको बन्द सूचीको उम्मेदवारका लागि पनि सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्र र जिल्लाबाट कार्यकर्ताबाट छनोट भइआएको वा निर्वाचित भइआएको व्यक्तिलाई नै समानुपातिकको बन्द सूचीको उम्मेदवार बनाउनुपर्दछ । तेस्रो, अब तीनवटै तहको निर्वाचन एकैसाथ गर्ने गरी ऐन कानुनमा सुधार गर्नुपर्दछ । चौथो, प्रत्यक्ष र समानुपातिक निर्वाचनका लागि एउटा मात्र मतपत्र प्रयोग गर्नुपर्दछ । पाँचौँ, अनलाइन भोटिङ, डिजिटल भोटिङ र विदेशमा गएका आप्रवासी मतदाताले पनि मतदान गर्न पाउने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । छैटौँ, निर्वाचन आयोगलाई निष्पक्ष, स्वतन्त्र र अधिकारसम्पन्न संवैधानिक आयोगका रूपमा विकास गर्न यसमा नियुक्ति हुने पदाधिकारीहरूको नियुक्ति सम्बन्धमा आवश्यकताअनुसार संविधान, कानुन र प्रक्रियामा सुधार गर्नुपर्दछ र कर्मचारीतन्त्रमा विगतमा विवादित व्यक्तिलाई सेवानिवृत्त भएपछि नियुक्ति गर्ने परिपाटीको अन्त्य गर्नुपर्दछ । राज्यको सेवामा उमेर हदका कारण निवृत्त भएका व्यक्तिलाई पुनः संवैधानिक अङ्गमा नियुक्ति गर्ने संवैधानिक व्यवस्थाले संवैधानिक अङ्गहरूको गरिमा बढ्न सकेको छैन ।

सातौँ, निर्वाचनमा हुने खर्च नियन्त्रण गर्न र राजनीतिक भ्रष्टाचारलाई अन्त्य गर्न एकै व्यक्तिलाई पटक-पटक उम्मेदवार बनाउनुको सट्टा एक पटक उम्मेदवार भएको वा विजयी भएको व्यक्तिलाई उम्मेदवार बनाउनु परेमा तेस्रो वा चौथो पटकको निर्वाचनमा मात्रै उम्मेदवार बनाउने, एक पटक समानुपातिक प्रतिनिधित्वबाट उम्मेदवार वा विजयी भएकोलाई पुनः उम्मेदवार नबनाउने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ । आठौँ, निर्वाचनमा राजनीतिक दलहरूले उद्योगी व्यापारीबाट चन्दा लिने कार्यलाई पूर्ण बन्द गर्नुपर्दछ र दलहरूलाई निर्वाचन प्रचार-प्रसार गर्न राज्यकोषबाट नै दलहरूले प्राप्त गरेको मतका आधारमा अनुदान उपलब्ध गराउने र महालेखा परीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । नवौँ, सांसदलाई विधायन निर्माण र विकास निर्माणको अनुगमनमा भूमिका अभिवृद्धि गरी सांसदहरूको सट्टामा विज्ञहरूलाई मन्त्री बनाउने व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

लोकतन्त्रमा आवधिक निर्वाचनमार्फत जनताले मतदान गरेर जनताका प्रतिनिधिले शासन व्यवस्थाको नेतृत्व गर्ने जुन परिपाटी छ, यसलाई जनमुखी, वैज्ञानिक र पारदर्शी निर्वाचन प्रणालीका माध्यमबाट मात्रै समुन्नत बनाउन सकिन्छ । राजनीतिक भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गरी अर्थतन्त्रको सबलीकरण गर्न पनि विद्यमान निर्वाचन प्रणालीमा आमूल सुधार गर्न आवश्यक छ । यसका लागि सत्ता गठबन्धनका पाँच दललगायत सबै प्रतिपक्षी राजनीतिक दलले आसन्न निर्वाचन अगाडि नै आपसी छलफल, विचार-विमर्श गरेर साझा धारणा बनाई आवश्यकताअनुसार संविधान र कानुनमा सुधार गर्न गम्भीरतापूर्वक ध्यान दिन जरुरी छ ।

सबैको साझा पर्व बन्दै छठ

जितेन्द्र साह

केही वर्षअघिसम्म मधेसी समुदायमा सीमित प्राचीन पर्व छठ कसरी सबैको साझा बन्यो ? विविध जाति, समुदाय, रङ, वर्ण, धर्म, रहनसहन, खानपान, पहिरन र भाषा भएकाहरूको मुलुकमा यो सवाल जतिकै जवाफ पनि सुन्दर छ ।

हिन्दू बाहेकका सम्प्रदायले पनि कुनै न कुनै रूपमा सूर्यलाई पूज्छन् वा मान्छन् । सबैका लागि उत्तिकै महत्वपूर्ण शक्तिको सर्वोच्च स्रोत सूर्यको उपासना छठमा गरिन्छ ।

आधुनिक विज्ञानले पनि सर्वाधिक ऊर्जामय ताराको रूपमा सूर्यलाई स्वीकारेकै छ । प्राणी जगतलाई नभई नहुने महत्वपूर्ण स्रोत पानी भएको स्थलमा छठको धार्मिक अनुष्ठान सम्पन्न हुन्छ । यस कोणबाट यो पर्वले सूर्य, जल र जीवन बीचको गाढा सम्बन्ध प्रष्टयाउँछ ।

कोभिड-१९ ले गर्दा जलाशय किनारमा सामूहिक रूपले आराधना गर्ने अवस्था नभएपछि धैरै व्रतालु परिवारले घरमै कृत्रिम पोखरी बनाएर वा सांकेतिक रूपमा आरीमा पानी राखेर पनि सूर्यदेवलाई अर्घ्य दिनुले यस पर्वप्रतिको अगाध आस्थालाई झल्काउँछ ।

लोकपरम्पराको निर्वाहसँगै परिवार एवम् समाजको स्वास्थ्यको सुरक्षा पनि जरूरी भएकोले यो सर्वोत्तम उपाय हो । यो पर्वमा उल्लेख्य संख्यामा युवायुवती एवं बालबालिकाको सहभागिता हुन्छ । उनीहरू कोभिड-१९ विरूद्धको खोप लगाउन नपाएका समूह भएकोले छठ उत्सवमा संक्रमणबाट जोगिन सावधान रहन पनि आवश्यक छ ।

सम्पूर्ण शुद्धता, पवित्रता र समर्पणसाथ उल्लासमय माहोलमा सम्पन्न गरिने संगीतमय पूजाविधि एवं मनोकामना पूर्तिले छठका अनुयायीहरू बढेका हुन सक्छन् । पूजास्थललाई दिपावलीझैं सिँगारी गुञ्जिरहेको लोकगीतबीच साँझ-बिहान अर्घ्य दिँदाको दृश्य अद्भूत हुन्छ । कोरोनाले गर्दा घरआँगन वा छतमा परिवार भेला भएरमात्र मनाए पनि यसको महत्व कम भएको छैन ।

विकृति र विसंगति विरूद्धको लोकसांगीतिक पक्षले यो पर्वको लोकप्रियतालाई बढाएको हो । यसले सामाजिक परिवर्तनको हकमा साँस्कृतिक आन्दोलनलाई जीवन्त राखेको छ । मधेसी समुदायमा बिहे, ऋतु परिवर्तन, चाडबाड, खेतीपातीका बेला एवं सुखदुःखको अवसरमा लोकगीत गाउने चलन छ । लोकगायन भनेको छठको झनै सशक्त पक्ष हो ।

छठको मूलमन्त्र मानिने यी गीतबाट पूजाविधि एवं प्रक्रियाबाहेक महिलाको सामाजिक अवस्था, उनीहरूले भोग्नु परेको विभेद, दार्शनिक चिन्तन र अर्थतन्त्रबारे वर्णन हुन्छ । ती गीतबाट छठमा शुद्धताको महत्व, लक्ष्य प्राप्तिका लागि गरिने श्रम, मनोकांक्षा पूर्ति, जटिल रोगबाट मुक्ति, समावेशीकरण, नारी स्वतन्त्रता र समृद्धिको भाव झल्किन्छ । पर्व मनाउँदै यिनै गीतको माध्यमबाट मधेसी महिलाले आफ्ना उकुसमुकुस एवं छटपटाहटलाई व्यक्त गर्छन् ।

पुजारी नचाहिने यो पर्व घरका अगुवा महिलाको नेतृत्वमा गरिन्छ । यस पर्वमा विनाविभेद सबैले मनाउन एवं सहभागी हुन पाउँछन् । यसले परिवारमा महिलाको उच्च स्थान र महत्वलाई मात्र स्वीकार्दैन, सबै मानव बराबर हुन् भन्ने बलियो सन्देश दिन्छ ।

सबै जातिकाले यस पर्वमा सूर्यलाई अर्घ्य दिन वा इच्छा भएमा पूजा गरेरै पनि मनाउन सक्छन् । पूजन सामग्रीसहित दुवै हात उठाएर एकसाथ सूर्यलाई अर्घ्य दिने पूजन प्रक्रिया र भव्यताले पर्वप्रति सबै आकर्षित हुन्छन् । सबैलाई बरोबरी प्रकाश दिने सूर्यदेवका अगाडि सबै बराबर हुन् भन्ने पाठ यस पर्वको हो ।

नेपालीहरूको विविधतामा एकतालाई यस पर्वले स्वीकारेको छ । पछिल्लो समय अध्ययन, जागिर एवम् व्यापारका कारणले हिमाल, पहाड र तराईमा मिश्रित समाजको विकास तथा अन्तर्जातिय विवाहले गर्दा छठको विस्तार हुन पुगेको छ । अचेल पहाडी र मधेसी समुदायले एकअर्काको पर्वबीच भेद गर्न छाडेका छन् । सबै चाडबाड सबैको भन्ने धारणाको विकाससँगै छठ मनाउने पनि बढिरहेका छन् ।

यस पर्वले सामाजिक सद्भाव र समानतामा पनि वृद्धि गरेको छ । दलित समुदायले बनाएको बाँसको सामग्रीमा पूजा गरिन्छ । सम्पन्न र विपन्नले एकसाथ यो पूजा गर्न पाउँछन् । छठ पर्व नगर्ने वा नहुनेलाई व्रतालु परिवारजनले घरमा प्रसाद खान बोलाउँछन् वा घरमै प्रसाद पुऱ्याइदिन्छन् । पूजा नगर्ने छरछिमेक पनि ब्रतालुलाई सघाउन आइपुग्छन् । यो परम्पराले आत्मीयताभाव बढाइ सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउँछ ।

यी सबै महिमा विश्लेषण गर्दै जाँदा भाइटीकाकै बिहान मधेसी महिलाले सन्तान कल्याणको कामना एवं विभिन्न खाले संकल्प (भाकल) लिँदै गीत गाएर छठको सुरूवात गर्छन् । सूर्य षष्ठीको नामले समेत जानिने यस महान शाकाहारी पर्वका बेला व्रतालुले माछामासु खान छाड्छन् । भाइटीकाको भोलिपल्टदेखि व्रतालुले छठ नसकुन्जेल माछामासु बार्छन् जसलाई ‘चोखाया’ वा ‘तृतीया’ भनिन्छ । तेस्रो दिन चतुर्थीमा नुहाएर खान्छन् । सूर्यको अखण्ड उपासनाको चौथो दिन पञ्चमीको खरना वा खडना विधिमा ब्रतालुले दिनभर पूर्ण उपवास बसेर रातिपख घरको शान्त कोठामा धूपदीप बालेर ईश्वरको प्रार्थना गर्छन् । खिर, पुरी चढाएर प्रसादको रूपमा खान्छन् । घरमा उपस्थित सबैलाई बाँड्छन् । यस पछि पुनस् ब्रतालुको अखण्ड उपवास सुरू हुन्छ ।

पाचौं एवम् महत्वपूर्ण दिन षष्ठीमा भोकै बसेका व्रतालुले परिवारजन एवं छरछिमेकको सहयोगमा श्रद्धा एवम् निष्ठासाथ ठकुवा, भुसुवा, पुरी र खाजा तयार पार्छन् । षष्ठीबाटै छठ वा छइठ नामाकरण भएको हो । यी सबै परिकारलाई बाँसको नाङ्लोमा ऊखु, केरा, मूला, गेडागुडी र विभिन्न मौसमी फलफूलसहित सजाउँछन् । यी सामग्री भएका नाङ्लोलाई आँगनमा फिँजाएर ईश्वरलाई सम्झिन्छन् । त्यसपछि यी सामग्रीहरूलाई बाँसको ढकीमा राखेर सफा कपडालाई बाँध्छन् र ढकीमाथि दियो बाल्छन् ।

नयाँ लुगा लगाएका परिवार एवं छरछिमेकले ती सामग्री बोकेर लोकगीत गाउँदै अघिल्लो दिनदेखि नै सिँगारिएको नदी, पोखरी वा खोला किनार पुग्छन् । पानी छेउमा सम्पूर्ण सामग्री फैलाएर सूर्यास्त पर्खंदै लोकगीत गाउँदै बस्छन् । अस्ताइरहेको सूर्यलाई अर्घ्य दिएपछि कोही रातभरि जलाशय किनारमा जाग्राम बस्छन् भने कोही घर फर्कन्छन् ।

सप्तमीमा उदाइरहेको सूर्यलाई समान विधिले अर्घ्य दिएर पूजा बिसर्जन गर्छन् । सूर्य तथा छठ परमेश्वरी वा छठीमाताको रूपमा चिनिने सूर्यको आमा उषाको लोककथा वाचनपछि ब्रतालु प्रसाद बितरण गर्दै घर फर्कन्छन् । सामान्य खाना खाएर उही दैनिकीमा लाग्छन् ।

तुलनात्मक रूपमा यस पर्वमा पुरुषभन्दा बढी महिलाले व्रत लिने गरेको देखिन्छ । कतिपय महिला-पुरुष भाकलअनुरूप घरबाटै दण्ड प्रणाम शरीरको लम्बाइले ढाक्ने भू-भागलाई हातमा भएको छडीले नाप्दै गर्दै जलाशय किनारसम्म पुगेर अर्घ्य दिन्छन् ।

यस पर्वमा प्रकृतिको उपासना हुन्छ । मानवजीवनको आधारशीला जलाशय सफा, सुग्घर राख्नु पर्छ भन्ने सन्देश यस पर्वले दिन्छ । मुख्यतः सूर्यपूजामा केन्द्रित भएकोले मानवजातिकै उत्पति र सभ्यताको विकाससँगै धार्मिक एवं साँस्कृतिक अनुष्ठानको रूपमा यो पर्व सुरू भएको विश्वास गरिन्छ । यस पर्वमा सूर्यको अस्ताउँदो र उदाउँदो रूपलाई समान आदरका साथ पूजा गरिन्छ ।

मेची किनारमा छठ पूजाको तयारी

भद्रपुर (प्रस) । छठ पर्वको मुख्य विधि सुरु भएसँगै भद्रपुर-५ स्थित मेची किनारमा छठ पर्वको तयारी तीव्र पारिएको छ।

बुधबार बेलुका अस्ताउँदो सूर्य र बिहीबार बिहान उदाउँदो सूर्यलाई अर्घ्य दिँदै मनाइने मुख्य चाड छठलाई भव्यता दिन मेची नदी किनार बेहुलीझैं सिंगारिँदै छ।

अघिल्लो वर्ष कोरोना महामारीले घरआँगनमै छठ पर्व मनाउनु परेको थियो। यो वर्ष स्थानीय प्रशासनले छठ पर्व मनाउन अनुमति दिएपछि भद्रपुर नगरपालिकाको सहकार्यमा आयोजक समिति तयारीमा जुटेका छन्।

नदी किनारको मसानघाटदेखि मेची पुलको मुख्यद्वार हुँदै देवीबस्तीसम्मको करिब डेढ किलोमिटर वारिपारि करिब ५ हजारभन्दा बढी पूजास्थल (घाट) निर्माण गरिँदै छ। पण्डाल र घाट निर्माणका लागि मैथिल समाज झापा र युनिक समूह भद्रपुर लागिपरेका छन्। उता मेची नदीमा भारतीय नागरिकले पनि छठ घाट र पण्डाल बनाउने तयारी गरिरहेका छन्।

भारतको बङ्गाल तथा विहार गरी दुईवटा राज्यसँग जोडिएको मेची नदीको सीमा क्षेत्रमा मनाइने प्रदेश १ कै सबैभन्दा ठूलो पर्व मेची नदीमै मनाइन्छ। त्यसैले नेपालको जनकपुरपछि भद्रपुरको छठ पर्व दोस्रो स्थान ओगट्न सफल भएको आयोजक समितिको दावी छ।

नदी किनारमा बिजुलीबत्ती जडान, दुईवटा अस्थायी बाँसे पुल निर्माण, सरसफाइ, खानेपानी व्यवस्थापन, सुरक्षा बिट, स्वागत गेट, हेल्प डेस्क, सूर्यको मूर्ति राख्ने ठाउँ निर्माण भइरहेको मैथिल समाजका अध्यक्ष रमेशचन्द्र झाले बताए । 'यो वर्ष घाट निर्माणको जिम्मा मैथिल समाजले लिएन' उनले भने, ‘व्रतालु परिवारजन आफैं घाट निर्माण गरिरहेका छन्।' समाजले कोभिडलाई मध्यनजर गरी व्यवस्थापनको जिम्मा मात्र लिएको उनको भनाइ छ।

उता युनिक समूह आफैंले घाट निर्माण गरेको छ। समूहले ५ फुट घाटको ५ सयदेखि ७५० रुपैयाँसम्म लिएको समूहका अध्यक्ष नारद राजवंशीले बताए। गरिब तथा विपन्न परिवारलाई निःशुल्क घाट उपलब्ध गराएको उनको भनाइ छ।

अहिले पहाडी, मारवाडी, बङ्गाली, राजवंशीलगायतका समुदायले छठ पर्व मनाउँदै आइरहेका छन्। मेची नदीमा छठ हेर्न देशका विभिन्न जिल्लालगायत भारतबाट पनि भक्तजन आउने गरेकाले यसको छुट्टै महत्व र पहिचान रहेको जानकार बताउँछन्।

घाट निर्माणमा समस्या

गत कात्तिक २ गते परेको अविरल वर्षापछि आएको बाढीका कारण पश्चिमतर्फको बाँध नजिकैबाट पानी बग्न थालेपछि घाट निर्माण गर्न केही समस्या उत्पन्न भएको छ। मेची पुल प्रवेशद्वार तलको भाग नजिकैबाट पानी बग्न थालेपछि भीडभाड हुने स्थानको क्षेत्र कम भएको मैथिल समाज झापाका अध्यक्ष रमेशचन्द्र झाले बताए। पुलको प्रवेशद्वारमै बढी भीडभाड हुने भएपछि त्यसको व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाको सहयोगमा दुईवटा अस्थायी बाँसे पुल निर्माण भइरहेको उनले बताए। स्थानीय भीमासिंह राजपूतले भने ‘यो पटक एकै ठाउँमा बढी भिडभाड हुने निश्चित छ। भीड नियन्त्रणका लागि सबै लाग्नुपर्ने हुन्छ।’

चारपांग्रे गाडी प्रवेशमा रोक

प्रहरीले यो वर्ष कुनै पनि सवारीसाधन मेची नदी किनारसम्म लैजान रोक लगाउने भएको छ। व्रतालु तथा भक्तजनको शान्ति सुरक्षाको दृष्टिकोणलाई लक्षित गर्दै भद्रपुर भन्सार कार्यालय र पशुपति प्रावि अगाडिबाटै ट्र्याक्ट्रसहित ट्र्याम्पो, राँगागाडा, मोटरसाइकल, चारपाङ्ग्रे सवारीसाधनमाथि रोक लगाउने निर्णय गरिएको वडा प्रहरी कार्यालय भद्रपुरका इन्स्पेक्टर दलकुमार राईले बताए।

भक्तजन तथा दर्शनार्थीको उच्च चाप हुने समयमा भद्रपुर बजारभित्र बुधबार दिउँसो २ बजेदेखि रातिसम्म र बिहीबार बिहानको ३ बजेदेखि साढे ७ बजेसम्म कुनै पनि प्रकारका ठूला सवारीसाधन (ट्रक, लहरी, बस, टिपर) प्रवेश निषेध गर्ने निर्णय भएको इन्स्पेक्टर राईले बताए। उनले भने, ‘सवारी साधनलाई भद्रपुर मावि, पशुपति प्रावि र मेची आँखा अस्पताल भएको खुला ठाउँमा पार्किङको लागि व्यवस्थापन मिलाउनेछौं।’ सुरक्षा व्यवस्था चुस्त बनाउन दुवै देशका सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी सुरक्षा योजना बनाइएको इन्स्पेक्टर राईले बताए। आयोजक समिति, भद्रपुर नगरपालिका, सशस्त्र प्रहरी र भारतीय सुरक्षाकर्मीको सहकार्यमा छठ पूजाका दिन नदी किनार २ सयभन्दा बढी सुरक्षाकर्मी परिचालन गरिनेछ। नेपाली प्रहरी र ट्राफिक प्रहरी गरी १ सय ५०, सशस्त्र प्रहरी ६० परिचालन हुनेछ।

छठ पूजास्थलमा हुन सक्ने सम्भावित आपराधिक तथा उच्छृंखल गतिविधि रोक्न विभिन्न स्थानसहित मेची पुलमाथि पनि प्रहरी परिचालन गरिने उनले बताए। लुटपाट, चोरी तथा बारुदजन्य पटाका नियन्त्रण गर्नका लागि पैदल गस्ती तथा सादा पोशाकमा पनि प्रहरी परिचालन गरिने छ। साथै भक्तजनहरूको सुरक्षालाई मध्यनजर गरी छठमा प्रहरी हेल्प डेस्क समेत राखिनेछ।

चिया वितरणमा रोक

विगतमा भक्तजनको सेवा सुविधालाई मध्यनजर गर्दै नेत्र ज्योति समाज भद्रपुर, मुना चिया र युनिक समूहले निःशुल्क चिया तथा पानी वितरण गर्दै आएका थिए। कोभिड महामारीका कारण यो वर्ष चिया तथा पानी वितरण गर्ने कार्यमा रोक लगाउने निर्णय भएको वडा प्रहरी कार्यालय भद्रपुरका इन्स्पेक्टर राईले बताए। ती स्थानबाट यो वर्ष स्यानिटाइजर र मास्क वितरण गर्नुपर्ने निर्णय गरिएको उनले बताए।

सूर्यको स्थायी मूर्ति राखिने

मेची निर्भर पार्क निर्माणले नदीको किनारको मुहार फेरिएसँगै युनिक समूह भद्रपुरले नदी किनारमा सूर्य भगवान्को प्रस्तरको मूर्ति राख्ने अभियान यसै वर्षदेखि थालेको समूहका अध्यक्ष नारद राजवंशीले बताए। ‘हरेक वर्ष छठ पूजामा सूर्य भगवान् को मूर्ति खरिद गर्नुपर्ने बाध्यता छ’ उनले भने, ‘यसको अन्त्यका लागि स्थायी रूपमा मूर्ति राख्न लागेका हौं।’

मानव डेन्टल
काँकरभिट्टारोड, बोलबम पेट्रोलपम्प पूर्व, बिर्तामोड
फोन: ०२३-५४२६१६, मो: ९८५२६४०४०५
दैनिक सेवाको लागि
❖डा. मेची अञ्चल अस्पतालबाट
❖डा. भैरहवाबाट
❖डा. काठमाण्डौबाट
स्वास्थ्य मुस्कान, स्वास्थ्य जीवन, यही हो मानव डेन्टलको पहिचान

प्रतिदिन PRATIDIN NATIONAL DAILY
वर्गीकृत विज्ञापन

त्रिवेणी डिलक्स
ग १ ख ६९०९

छुट्ने समय
बिर्तामोडबाट ०६:२०
सुरुङ्गाबाट ०६:४०
दमकबाट ०७: १०
विराटनगरबाट १०:२०
इटहरी बाट ११:००
Contact No. 9826965309 / 9816008626

अब मेसिनबाट घरको झ्याल तथा ढोकाको बुट्टा

PAL creation
bhadrapur road, birtamode
023-590580, 9852671580

सुपर काइनेटिक एक्सप्रेस कुरियर
राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय चिठि पत्र , पार्सल पठाउनु परे हामिलाई सम्झनुहोस ।
विगत ३ दशकदेखी अनुभवी तथा विश्वासिलो एकमात्र कुरियर
सम्पर्क:
फोन: ०२३-५४०४७८
मो: ९८५२६७७३५५
बिर्तामोड (सिटि सेन्टर), झापा
अदुवा खोला छेउ

राम्रो छपाईको लागि हामिलाई सम्झनुहोस्
-किताब -क्यालेण्डर - बिल
भौचर - पोष्टर/पम्प्लेट
- पत्रपत्रिका
- स्कुलका कपि आदि...
पोखरेल अफसेट प्रेस
अतिथि सदन उत्तर (शनि मन्दिर छेउ)
बिर्तामोड, झापा
मो: ९८१४९७४०३२, ९८१४०४१५१३

हरि ओम (UPVC) उद्योग
आवास, होटल, अस्पताल र विद्यालयका लागि अति उपयुक्त (UPVC) का झ्याल, ढोका पार्टेशन, रुफिङ, फल्स सिलिङ, स्टिल, रेलिङ लगायत सम्पूर्ण कामका लागि सधैं सम्झनुहोस ।

बिर्तामोड-१, झापा
०२३-५४२४६१/९८४२६९८५१४

तपाईकोमा प्रतिदिन आएन ?
नआएमा सम्पर्क गर्नुहोला ।
०२३-५४३८२०

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरू :

चन्द्रगढी, भद्रपुर
लोकबहादुर कुँवर : ९८४२६८३९९६
द्रोण अधिकारी : ९८४२६२८७९१

दमक
विष्णु सुब्बा : ९८५२६७०१३७
देविबहादुर बस्नेत : ९८१७९२४६२१

मेचीनगर
चारआली : ९८४२७०३०१३
गोबिन्द घिमिरे :
९८१५९५०१५०

उर्लाबारी
रुपेन्द्र शेर्मा : ९८४२०९२४०६
विराटनगर
क्रिएटिभ आई: ०२१-५२५६१८

इलाम, मंगलबारे
रणवीर लिम्बू
९८१६९८४७५७

काकँरभिट्टा
फ्रेन्डसिप पुस्तक पसल
०२३-५६२४२४

झापा बजार
बरत राजवंशी
९८१७०४९००१

राशिफल

ज्योतिस पं. लक्ष्मी सुवेदी
लक्ष्मीपुर, झापा
चिना, टिप्पन, वास्तु तथा ग्रहदशा, ज्योतिस तथा परामर्श सेवाको लागि सम्झनुहोला ।
सम्पर्क: ९८१६९१७७८७/९८१७०८१९९०

मेष: जिम्मेवारी वहन गर्ने समय आएको छ । श्रमको उचित मूल्याङ्कन हुनेछ ।

वृष: निर्णय कार्यान्वयन हुन नसक्ला । आत्मबलमा कमी आउनेछ ।

मिथुन: सजिलै अरूको मन जित्न सकिनेछ । आफन्तको प्रगतिमा मन रमाउनेछ ।

कर्कट: कार्य सिद्धिको योग छ । विपरित वर्गबाट विशेष सहयोग मिल्नेछ ।

सिंह: सामाजिक क्षेत्रमा धन खर्च हुनसक्छ । अँटेको कार्य पुरा होला ।

कन्या: काममा चुनौती र झमेला आउने देखिन्छ । आफन्तबाट सहयोग मिल्नेछ ।

तुला: दैनिक कार्यमा प्रगति हुनेछ । धर्मकर्ममा मन पनि लाग्नेछ ।

वृश्चिक: अरुलाई प्रभावित पारेर काम बन्नेछ । कार्य क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ ।

धनु: रोकिएका कामहरू पुनः सुरु हुन सक्छन् । साहित्यिक क्षेत्रमा रुचि बढ्नेछ ।

मकर: आज जिद्दीपनाले गर्दा काम बिग्रने डर छ । सौन्दर्यतामा धन खर्च हुनेछ ।

कुम्भ: जोशजाँगर र हिम्मत बढ्नेछ । प्रेम जीवन सुखद् नै रहनेछ ।

मिन: आजको दिन लाभहानी खालको समय रहनेछ । सद्विचारले बिस्तारै लाभ मिल्नेछ ।